

คู่มือขั้นตอนการสอบสวน

ตาม กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ. ศ. 2550

.....

การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

ข้อ 2 เมื่อกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำผิดวินัย หรือได้มีการสืบสวน หรือพิจารณาในเบื้องต้น ตามมาตรา 95 วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และผู้บังคับบัญชาเห็นว่า กรณีไม่มีมูลก็ให้ยุติเรื่อง แต่หากเห็นว่า กรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย ก็ให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนขึ้น ตามมาตรา 98

ยกเว้นกรณีที่เป็นความผิดปรากฏชัดแจ้ง จะไม่แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนก็ได้ เช่น กรณีการละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเกินกว่า 15 วันและไม่กลับมาปฏิบัติราชการอีกเลย หรือ กรณีที่มีคำพิพากษาในคดีอาญาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกที่มีโทษความผิดโดยประมาท หรือกรณีผู้ถูกกล่าวหาให้การรับสารภาพโดยทำหนังสือไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ 3 คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนให้ระบุด้วยว่า เป็นการกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง หรืออย่างร้ายแรง และให้แต่งตั้งจากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือข้าราชการฝ่ายพลเรือน จำนวนอย่างน้อย 3 คนประกอบด้วยประธานและกรรมการ โดยให้กรรมการคนหนึ่งเป็นเลขานุการ ในกรณีจำเป็นจะให้มีส่วนช่วยเลขานุการ ซึ่งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือข้าราชการฝ่ายพลเรือน ด้วยก็ได้

กรณีแต่งตั้งวินัยอย่างร้ายแรง ประธานกรรมการต้องดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่า หรือเทียบได้ ไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา สำหรับตำแหน่งที่มีวิทยฐานะ ประธานต้องดำรงตำแหน่งและมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่า หรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา โดยกรรมการจะต้องมีมติกร หรือผู้ได้รับปริญญาทางกฎหมาย หรือผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัยที่ ก.ค.ศ. กำหนดหรือรับรอง หรือ (ผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัย หมายถึง ผู้ที่เคยเป็นกรรมการสอบสวน หรือเป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย) อย่างน้อย 1 คน คำสั่งต้องระบุชื่อ ตำแหน่ง หรือตำแหน่งและวิทยฐานะผู้ถูกกล่าวหา เรื่องที่กล่าวหา ชื่อ ตำแหน่ง หรือตำแหน่งและวิทยฐานะของผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการ ตามแบบ สว. 1 ตามข้อ 4

หมายเหตุ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการหรือลูกจ้างชั่วคราว (ครูจ้างสอน) ไม่อาจแต่งตั้งให้ร่วมเป็นคณะกรรมการสอบสวนได้ ตามข้อ 3 วรรคหนึ่ง

ข้อ 5 เมื่อมีคำสั่งแต่งตั้งแล้ว ให้ผู้สั่งแต่งตั้งดำเนินการดังนี้

- แจ้งคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบเป็นหนังสือภายใน 3 วันทำการ นับแต่วันที่ มีคำสั่ง โดยให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อ วัน เดือน ปีที่รับทราบไว้เป็นหลักฐานหรือจัดส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ไปยังที่อยู่ผู้ถูกกล่าวหาปรากฏตามหลักฐานของทางราชการ

- แจ้งคำสั่งให้คณะกรรมการสอบสวนทราบภายใน 3 วันทำการ นับแต่วันที่ มีคำสั่ง สำหรับประธานให้ส่งพร้อมกับเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องและให้ลงลายมือชื่อ วัน เดือน ปี ที่รับทราบไว้เป็นหลักฐาน

สิทธิและหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหาและพยาน

ระหว่างการสอบสวน จะนำเหตุแห่งการถูกสอบสวนมาเป็นข้ออ้างในการดำเนินการใด ให้กระทบต่อสิทธิของผู้ถูกสอบสวนไม่ได้ เช่น กรณีการเลื่อนขึ้นเงินเดือน การเสนอผลงานทางวิชาการ เพื่อเลื่อนตำแหน่งหรือวิทยฐานะ ฯลฯ ตามข้อ 7

เว้นแต่กรณีถูกสั่งพักราชการ หรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน เช่น กรณีการเบิกเข้าบ้าน คำรักษาพยาบาล

ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิคัดค้านผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการ ตามข้อ 8 และคัดค้านผู้สั่งแต่งตั้ง ตามข้อ 9 ซึ่งต้องกระทำภายใน 7 วันทำการ นับแต่วันรับทราบคำสั่ง หรือนับแต่วันที่ทราบสาเหตุแห่งการคัดค้าน โดยทำเป็นหนังสือแสดงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เป็นเหตุที่จะทำให้การสอบสวนไม่ได้ความจริง และความยุติธรรมอย่างไร ยื่นต่อผู้สั่งแต่งตั้ง ทั้งนี้ ผู้มีอำนาจหรือผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปหนึ่งชั้นต้องสั่งการภายใน 15 วันทำการ นับแต่วันที่ได้รับหนังสือคัดค้าน หากพ้นกำหนดให้ถือว่าผู้สั่งแต่งตั้งพ้นจากการเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาสำนวนการสอบสวนตามข้อ 40 และข้อ 41 (ตรวจสำนวนและมีความเห็นลงโทษ) และให้เป็นผู้มีอำนาจของผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปหนึ่งชั้นของผู้สั่งแต่งตั้ง หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้มีอำนาจพิจารณา หรือสั่งการแทน

มีสิทธิได้รับทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน เว้นแต่จะมีผลทำให้ระยะเวลาที่กฎหมายหรือกฎ ก.ศ.ศ. กำหนดต้องล่าช้าออกไป หรือโดยสภาพเห็นได้ชัดว่าไม่อาจกระทำได้ เช่น กรณีการละทิ้งหน้าที่ราชการในคราวเดียวกันเกินกว่า 15 วันและไม่กลับมาเลย หรือถูกคำพิพากษาศาลให้จำคุก และมีสิทธิขอตรวจดูเอกสารที่จำเป็นต้องรู้เพื่อการโต้แย้ง หรือชี้แจงหรือป้องกันสิทธิของตนได้ ตามข้อ 10

กรณีสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงเท่านั้น ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธินำทนายความ หรือที่ปรึกษาของตนเข้าร่วมฟังการสอบสวนก็ได้ แต่จะให้ถ้อยคำ หรือตอบคำถามแทนผู้ถูกกล่าวหา หรือเสนอความเห็นใดแก่คณะกรรมการสอบสวนไม่ได้ ตามข้อ 11

กรณีพยาน ให้ถือเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นที่จะต้องอำนวยความสะดวก และคุ้มครอง และให้ถือว่าการไปให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ตามข้อ 13

อำนาจหน้าที่คณะกรรมการสอบสวน

คณะกรรมการสอบสวนมีหน้าที่สอบสวนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่กำหนด ในกฎ ก.ค.ศ. เพื่อแสวงหาความจริงในเรื่องที่กล่าวหา โดยให้เริ่มการสอบสวนและดำเนินกระบวนการ พิจารณาอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม ทั้งนี้ ในการพิจารณาใช้ดุลพินิจจะต้องกระทำอย่างอิสระและเป็นกลาง โดยปราศจากอคติอย่างใด ๆ ต่อผู้ถูกกล่าวหา ตามข้อ 14 โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. รวบรวมประวัติและความประพฤติของผู้ถูกกล่าวหาที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหาเท่าที่จำเป็น
2. แสวงหาข้อเท็จจริง พยานหลักฐาน เอกสารและพยานบุคคล ตรวจสอบสถานที่ เพื่อประกอบการพิจารณา ตามข้อ 15
3. จัดทำบันทึกประจำวันที่มีการสอบสวนไว้ทุกครั้ง

สิ่งที่คณะกรรมการสอบสวนต้องทำ

ข้อ 16 เมื่อประธานกรรมการได้รับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ให้ดำเนินการ ประชุมวางแผนทางการสอบสวน

ข้อ 17 การประชุมคณะกรรมการไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการ เว้นแต่การประชุม ตามข้อ 24 และข้อ 38 ต้องมีกรรมการสอบสวนมาประชุมไม่น้อยกว่าสามคน และไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของ กรรมการทั้งหมดและต้องมีประธานกรรมการอยู่ร่วมประชุมด้วย เว้นแต่กรณีจำเป็นไม่สามารถเข้าประชุมได้ ให้กรรมการที่มาเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่แทนประธานกรรมการ

การนัดประชุมคณะกรรมการสอบสวน ต้องทำเป็นหนังสือและแจ้งให้กรรมการสอบสวนทุกคน ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันทำการ เว้นแต่จะได้ทราบการนัดในที่ประชุมแล้ว หรือมีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ให้ประธานนัดเป็นอย่างอื่นได้

การลงมติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานกรรมการในที่ ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

การประชุม ต้องมีรายงานการประชุมเป็นหนังสือ ถ้ามีความเห็นแย้งให้บันทึกความเห็นแย้ง พร้อมทั้งเหตุผลไว้ในรายงานการประชุม

ข้อ 18 ก่อนสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหา คณะกรรมการมีหน้าที่ ต้องแจ้งสิทธิและหน้าที่ของ ผู้ถูกกล่าวหาให้ทราบว่า ผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธิคัดค้าน ผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการสอบสวน ตามข้อ 8 และมีสิทธิคัดค้านผู้แต่งตั้งคณะกรรมการ ตามข้อ 9 และมีโอกาสได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ มีโอกาส

ได้โต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน ตามข้อ 10 และมีสิทธินำพยานหลักฐาน หรือที่ปรึกษาของตนเข้ามา ร่วมฟังการสอบสวนก็ได้ แต่จะให้ถ้อยคำ หรือตอบคำถามแทน หรือเสนอความเห็นใดแก่คณะกรรมการสอบสวนไม่ได้ ตามข้อ 11

ข้อ 19 ถ้าผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการสอบสวนเห็นว่า ตนมีเหตุอันอาจถูกคัดค้าน ตามข้อ 8 วรรคหนึ่ง ก็ให้รายงานเสนอต่อผู้สั่งแต่งตั้งเพื่อพิจารณาว่า จะให้เป็นกรรมการต่อไปอีกหรือไม่

วิธีการสอบสวน

กรณีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการดังนี้

1. ประชุมวางแผนทางการสอบสวน ตามข้อ 16 ก่อนเริ่มสอบปากคำพยาน ให้คณะกรรมการแจ้งให้พยานทราบว่า กรรมการสอบสวนมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา การให้ถ้อยคำ อันเป็นเท็จต่อกรรมการอาจเป็นความผิดตามกฎหมาย ตามข้อ 28 ในการสอบสวนต้องมีกรรมการไม่น้อยกว่า กึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะสอบสวนได้ ตามข้อ 27 และห้ามมิให้กรรมการกระทำ หรือจัดให้ กระทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการให้คำมั่นสัญญา ชูเกียรติ หลอกลวง หรือกระทำโดยมิชอบด้วยประการใด ๆ เพื่อ จูงใจให้บุคคลนั้นให้ถ้อยคำอย่างใด ๆ หรือกระทำให้ท้อใจ

2. เรียกผู้ถูกกล่าวหาามาเพื่อแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาที่ปรากฏตามเรื่องที่ถูกกล่าวหาให้ทราบ ว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการใด เมื่อใด อย่างไร ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ประธานกรรมการได้รับทราบคำสั่ง โดยทำเป็นบันทึกสองฉบับตามแบบ สว.2 และมอบให้ผู้ถูกกล่าวหาจำนวน 1 ฉบับ และให้ถามว่า ได้กระทำการ ตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ อย่างไร ตามข้อ 23

3. ถ้าผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำรับสารภาพ ก็ให้แจ้งว่า การกระทำตามที่ถูกกล่าวหาเป็นความผิด วินัยกรณีใด หากผู้ถูกกล่าวหายังคงยืนยันตามที่รับสารภาพ ก็ให้บันทึกถ้อยคำรับสารภาพรวมทั้งเหตุผลใน การรับสารภาพและสาเหตุแห่งการกระทำไว้ด้วย ทั้งนี้ คณะกรรมการจะไม่ทำการสอบสวนต่อไปก็ได้

4. สอบพยานบุคคลและรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้นัดดำเนินการตามข้อ 2 และประชุมเพื่อพิจารณาว่า มีพยานหลักฐานใดสนับสนุนข้อกล่าวหาในการกระทำผิด ถ้าเห็นว่า ยังไม่อาจรับฟังได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดตามข้อกล่าวหา ก็ให้มีความเห็นยุติเรื่อง และสรุปสำนวนรายงานเสนอผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนพิจารณา

ถ้าเห็นว่า การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดวินัยกรณี มาตรฐานใด ก็ให้เรียกผู้ถูกกล่าวหา มาพบ เพื่อแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ทราบ ภายใน 15 วัน โดยระบุ วัน เวลา สถานที่และการกระทำที่มีลักษณะเป็นการสนับสนุนข้อกล่าวหา แม้จะฟังได้ว่า เป็นการกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรงก็ตาม โดยให้ทำบันทึกตามแบบ สว. 3 จำนวน 2 ฉบับ ให้ผู้ถูกกล่าวหา 1 ฉบับ เก็บไว้ใน

สำนวน 1 ฉบับและให้ถามว่า จะยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเป็นหนังสือหรือไม่ แต่อย่างช้าต้องไม่เกิน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐาน ตามข้อ 24

กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบ หรือไม่มารับทราบข้อกล่าวหา และสรุปพยานหลักฐาน ให้จัดส่งบันทึกทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกกล่าวหา ณ ที่อยู่ซึ่งปรากฏตามหลักฐานของทางราชการ หรือสถานที่ติดต่อของผู้ถูกกล่าวหาแจ้งไว้ พร้อมทั้งมีหนังสือขอให้ชี้แจง นัดมาให้ถ้อยคำและนำสืบแก้ข้อกล่าวหาโดยให้ทำบันทึก สว. 3 จำนวน 3 ฉบับให้ผู้ถูกกล่าวหาไป 2 ฉบับ โดยให้เก็บไว้ 1 ฉบับและลงลายมือชื่อรับทราบแล้วส่งคืน 1 ฉบับ เก็บไว้ในสำนวนรวม 2 ฉบับ เมื่อล่วงพ้น 15 วัน นับแต่วันที่ได้ดำเนินการ หากไม่ได้รับแบบ สว. 3 คืน หรือไม่ได้รับคำชี้แจง หรือไม่มาให้ถ้อยคำตามนัด ให้ถือว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้ทราบข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานแล้วและไม่ประสงค์ที่จะแก้ข้อกล่าวหา คณะกรรมการจะไม่สอบสวนต่อไปก็ได้ แต่ถ้าผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการก็ต้องให้โอกาสตามที่ร้องขอ

อนึ่ง ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งได้ยื่นคำชี้แจง หรือให้ถ้อยคำแก้ข้อกล่าวหาไว้แล้ว มีสิทธิที่จะยื่นคำชี้แจง หรือขอให้ถ้อยคำ หรือนำสืบแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติมต่อคณะกรรมการก่อนการสอบสวนแล้วเสร็จได้อีก ตามข้อ 26

การสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาและพยาน ให้เรียกสอบคราวละ 1 คน และห้ามมิให้บุคคลอื่นอยู่ในที่สอบสวน เว้นแต่ทนายความหรือที่ปรึกษาของผู้ถูกกล่าวหา หรือบุคคลตามข้อ 28 กรณีพยานเด็กได้แก่ข้าราชการครูที่เป็นกลางและเชื่อถือได้ และบุคคลที่เด็กร้องขอหรือไว้วางใจ ล่ามกรณีพยานพิการทางกาย

การบันทึกถ้อยคำ ห้ามมิให้บุคคลหรือบันทึกข้อความทับ ถ้าจะต้องแก้ไขให้ใช้วิธีขีดฆ่า หรือตอกเติมและให้กรรมการหนึ่งคนกับผู้ให้ถ้อยคำลงลายมือกำกับไว้ทุกแห่ง

กรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำหรือผู้เข้าร่วมฟังที่อยู่ในที่สอบสวนไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้บันทึกเหตุอันไว้ไว้ในบันทึกถ้อยคำและให้กรรมการทุกคนลงลายมือชื่อรับรองไว้ด้วย

กรณีที่พยานไม่มาหรือมาแต่ไม่ให้ถ้อยคำ หรือคณะกรรมการเรียกพยานไม่ได้ภายในเวลาอันควร คณะกรรมการจะไม่สอบสวนพยานนั้นก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุอันไว้ไว้ในบันทึกประจำวันที่มีการสอบสวนและรายงานการสอบสวน

กรณีที่คณะกรรมการเห็นว่า การสอบสวนพยานหลักฐานใดจะทำให้ล่าช้าโดยไม่จำเป็น หรือมีใช่พยานหลักฐานในประเด็นสำคัญ จะงดการสอบสวนพยานหลักฐานนั้นก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุไว้ ในบันทึกประจำวัน

กรณีที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดหรือต้องรับผิดชอบในคดีที่เกี่ยวกับเรื่อง ที่กล่าวหา ถ้าคณะกรรมการเห็นว่า ข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำพิพากษาได้ความประจักษ์ชัดอยู่แล้ว ให้ถือเอาคำพิพากษานั้นเป็นพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา โดยไม่ต้องสอบสวนพยานหลักฐานอื่น ที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหา แต่ต้องแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบและแจ้งข้อกล่าวหาพร้อมทั้งสรุปพยานหลักฐาน ที่สนับสนุนข้อกล่าวหาตามที่ปรากฏในคำพิพากษาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ

ระหว่างการสอบสวน แม้จะมีการสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาไปอยู่นอกบังคับบัญชาของผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้วก็ตาม ให้คณะกรรมการทำการสอบสวนต่อไปจนเสร็จ แล้วทำรายงานการสอบสวนและเสนอสำนวนการสอบสวนต่อผู้แต่งตั้งเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และให้ผู้แต่งตั้งส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาคนใหม่ของผู้ถูกกล่าวหาเพื่อดำเนินการพิจารณาสำนวนและสั่งการตามข้อ 40

5. รวบรวมพยานหลักฐานที่ผู้ถูกกล่าวหาอ้าง ให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้ดำเนินการ ตามข้อ 4 แล้วเสร็จ การนำเอกสาร หรือวัตถุมาใช้เป็นพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวน ให้ใช้ต้นฉบับ หากไม่มีก็ให้กรรมการหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบรับรองสำเนาเอกสารไว้ด้วยและให้กรรมการบันทึกไว้ด้วยว่า ได้อย่างไร จากผู้ใด และเมื่อใด ตามข้อ 22

6. ประชุมพิจารณาลงมติและจัดทำรายงานการสอบสวนเสนอต่อผู้แต่งตั้งคณะกรรมการ ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้ดำเนินการตามข้อ 5 แล้วเสร็จ

หากคณะกรรมการไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนด ให้ประธานฯ รายงานเหตุต่อผู้แต่งตั้งเพื่อขอขยายระยะเวลาการสอบสวนได้ตามความจำเป็นครั้งละไม่เกิน 60 วัน กรณีที่คณะกรรมการดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายใน 240 วัน ให้ประธานฯ รายงานเหตุให้ผู้แต่งตั้งเพื่อรายงานให้ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้งเพื่อมีมติให้เร่งรัดการสอบสวนให้แล้วเสร็จ

กรณีการสอบสวนวินัยไม่ร้ายแรง

ให้คณะกรรมการดำเนินการสอบสวนให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ประธานกรรมการได้รับทราบคำสั่ง ทั้งนี้ ให้นำขั้นตอนการสอบสวนของการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงมาใช้บังคับโดยอนุโลม

การทำรายงานการสอบสวน

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ประชุมพิจารณาสำนวนการสอบสวน โดยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน ซึ่งมีข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญและพยานหลักฐาน ข้อกฎหมายและการใช้ดุลพินิจวินิจฉัยเปรียบเทียบพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหากับพยานหลักฐานที่หักล้างข้อกล่าวหา ข้อพิจารณาความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยหรือไม่ อย่างไร อันเป็นสาระสำคัญที่ใช้ประกอบการวินิจฉัยเพื่อลงมติ ตามข้อ 38 สรุปความเห็นเสนอสำนวนพร้อมทั้งสารบาญ ตามแบบ สว. 6 รายงานการสอบสวนดังนี้

1. กรณีที่เห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัย ก็ให้ระบุด้วยว่า การกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเป็นความผิดวินัยกรณีใด ตามมาตราใด และสมควรได้รับโทษสถานใด

2. กรณีที่เห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำความผิดวินัย หรือการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาไม่เป็นการผิดวินัย ก็ให้มีความเห็นยุติเรื่อง

3. กรณีที่เห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหาห่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับหน้าที่ราชการ ตามมาตรา 111 หรือไม่ อย่างไร เช่น กรณีของการทุพพลภาพทางร่างกาย หรือกรณีการละทิ้งหน้าที่ราชการอยู่เนื่อง ๆ บ่อยครั้ง ไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย หรือประพฤติตนไม่เหมาะสม

4. กรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยอย่างยิ่งว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่การสอบสวนไม่ได้ความแน่ชัดพอที่จะรับฟังลงโทษปลดออก หรือไล่ออก ถ้าให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ ตามมาตรา 112 (มีมลทินมัวหมอง) หรือไม่ อย่างไร ก็ให้มีความเห็นไปตามนั้น

การพิจารณาสั่งสำนวนการสอบสวน

เมื่อคณะกรรมการเสนอสำนวนมาแล้ว ให้ผู้สั่งแต่งตั้งตรวจสอบความถูกต้องทุกขั้นตอน และพิจารณาสั่งการตามความเห็นสมควรโดยเร็ว ตามข้อ 40 (1)(2) (3) ทั้งนี้ ต้องไม่เกิน 60 วัน นับแต่วันได้รับสำนวนการสอบสวน

กรณีที่ผู้สั่งแต่งตั้งพิจารณาสำนวนและเห็นสมควรให้สอบสวนเพิ่มเติมประการใด ก็ให้กำหนดประเด็นพร้อมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องไปให้คณะกรรมการคณะเดิมเพื่อดำเนินการได้ตามความจำเป็น หรือหากคณะกรรมการเดิมไม่อาจทำการสอบสวนได้ จะแต่งตั้งคณะกรรมการคณะใหม่ขึ้นทำการสอบสวนเพิ่มเติมก็ได้ และให้จัดทำความเห็นเฉพาะที่ได้จากการสอบสวนเพิ่มเติมประกอบไปด้วย

ในการพิจารณาพยานหลักฐานว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัยหรือไม่ อย่างไร ให้พิจารณาจากพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนและต้องเป็นพยานหลักฐานที่ได้สรุปแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบแล้วเท่านั้น

ข้อควรคำนึงในการสั่งลงโทษ

1. การสั่งลงโทษเกินอำนาจ กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยอำนาจการลงโทษให้อำนาจผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ หรือตัดเงินเดือน 5 % เป็นเวลา 1 เดือน ถ้าสั่งลงโทษเกินอำนาจที่กฎหมายกำหนดไว้ ย่อมเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่มีผลใช้บังคับ

2. ต้องเป็นโทษตามที่กฎหมายกำหนด หมายถึง ผู้ที่ถูกลงโทษทางวินัย หรือหลักเกณฑ์การลงโทษทางวินัยต้องใช้บังคับแก่ผู้ใด ผู้นั้นย่อมต้องมีสิทธิได้รู้ว่ามิโทษใดบ้างที่จะนำมาใช้บังคับแก่การกระทำของตน เช่น โทษตัดเงินเดือนครั้งหนึ่งได้ไม่เกิน 5 % เป็นเวลาสูงสุดไม่เกิน 3 เดือน ตามอำนาจของผู้บังคับบัญชาแต่ละระดับ หรือลดขั้นเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกิน 1 ขั้น ไม่อาจลงโทษนอกเหนือกว่าที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ แม้จะเป็นการสั่งตามมติก็ต้องเป็นโทษและอัตราโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว มิฉะนั้นจะเป็นมติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และคำสั่งที่สั่งตามมติก็ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่มีผลใช้บังคับ

3. ผู้สั่งลงโทษมิใช่ผู้บังคับบัญชา การปฏิบัติงานอาจมีข้าราชการจากหลายหน่วยงานมาทำงานร่วมกัน เช่น ข้าราชการครูวิทยาลัย ก. ไปช่วยราชการวิทยาลัย ข. ผู้บริหารวิทยาลัย ข. มิใช่ผู้บังคับบัญชาของผู้ไปช่วยราชการ จึงไม่มีอำนาจสั่งลงโทษ มีเพียงอำนาจการบังคับบัญชาเท่านั้น

4. การสั่งลงโทษโดยไม่ได้ตั้งกรรมการสอบสวน เว้นแต่ กรณีเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ตามกฎ ก.ค.ศ.

5. การสั่งลงโทษห้ามสั่งย้อนหลัง เว้นแต่ กรณีที่มีการพักราชการ หรือให้ออกจากราชการไว้ก่อน หรือเป็นกรณีที่ให้ย้อนได้ตามระเบียบว่าด้วยวิธีการออกคำสั่ง

6. สภาพการเป็นข้าราชการ การสั่งลงโทษจะมีผลใช้บังคับได้ต่อเมื่อ ผู้นั้นยังมีสภาพเป็นข้าราชการอยู่ สำหรับกรณีที่มีการกล่าวหาในเรื่องวินัยอย่างร้ายแรง หรือต้องหาว่า กระทำความผิดอาญา หรือถูกฟ้องคดีอาญาอยู่ก่อนที่ผู้นั้นจะออกจากราชการ แม้ผู้นั้นจะออกจากราชการไปแล้ว ตามมาตรา 102 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ก็ให้อำนาจดำเนินการทางวินัยแก่ผู้นั้นต่อไป ได้ เว้นแต่ จะเป็นการออกจากราชการเพราะตาย ถ้าผลการสอบสวนปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ผู้บังคับบัญชายังมีอำนาจสั่งลงโทษได้ ออก ปลดออก ย้อนหลังได้ เว้นแต่ ปรากฏข้อเท็จจริงว่า เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง เมื่อผู้นั้นออกจากราชการไปแล้ว กฎหมายให้คงโทษเสียได้ (มาตรา 102) สำหรับกรณีที่ผู้นั้นตายระหว่างการสอบสวนผู้บังคับบัญชาไม่อาจสั่งลงโทษได้ ต้องสั่งยุติเรื่อง

การสอบสวนที่มีขอบและบทพร้อม

กรณีที่คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนไม่ถูกต้อง (คุณสมบัติของประธานกรรมการและกรรมการสอบสวน ตามข้อ 3) ให้การสอบสวนทั้งหมดเสียไป และให้ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการผู้มีอำนาจ ตามมาตรา 98 หรือมาตรา 104(1) แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนใหม่ให้ถูกต้อง

กรณีที่ปรากฏว่า การสอบสวนตอนใดทำไม่ถูกต้อง ให้การสอบสวนตอนนั้นเสียไปเฉพาะกรณีดังนี้

- การประชุมของคณะกรรมการ มีกรรมการมาประชุมไม่ครบตามที่กำหนดไว้ในข้อ 17 วรรคหนึ่ง
- การสอบปากคำบุคคลดำเนินการไม่ถูกต้อง ตามที่กำหนดในข้อ 11, 27, 28 วรรคสอง ข้อ 29,30 วรรคหนึ่ง หรือข้อ 32 วรรคหนึ่ง ก็ให้ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน หรือผู้มีอำนาจแล้วแต่กรณี สั่งให้คณะกรรมการดำเนินการตามกรณีดังกล่าวใหม่ให้ถูกต้องโดยเร็ว

กรณีคณะกรรมการไม่เรียกผู้ถูกกล่าวหามารับทราบข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐาน ที่สนับสนุนข้อกล่าวหา หรือไม่ส่งบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา

ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกกล่าวหา หรือไม่มีหนังสือขอให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงหรือนัดมา ให้ถ้อยคำ หรือนำสืบแก้ข้อกล่าวหาตามข้อ 24 ให้ผู้สั่งแต่งตั้ง ผู้มีอำนาจแล้วแต่กรณี สั่งให้คณะกรรมการ ดำเนินการให้ถูกต้องโดยเร็วและต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะชี้แจง ให้ถ้อยคำและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 24

กรณีที่การสอบสวนของคณะกรรมการแตกต่างจากข้อกล่าวหาที่คณะกรรมการได้แจ้งให้ ผู้ถูกกล่าวหาทราบ แต่ในการสอบสวนของคณะกรรมการนั้น **ถ้าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้หลงข้อต่อสู้โดยได้แก้ ข้อกล่าวหาในความผิดนั้นแล้ว** ซึ่งไม่ทำให้เสียความเป็นธรรม ให้ถือว่า การสอบสวนและพิจารณานั้นใช้ได้ และให้ลงโทษผู้ถูกกล่าวหาได้ตามบทมาตราหรือกรณีความผิดที่ถูกต้อง ตามข้อ 45

กรณีที่ปรากฏว่า การสอบสวนตอนใดทำไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ก.ค.ศ. นอกจากที่กำหนดไว้ ในข้อ 43, 44, 45 ถ้าการสอบสวนตอนนั้นเป็นสาระสำคัญอันจะทำให้เสียความเป็นธรรม ให้ผู้สั่งแต่งตั้งหรือ ผู้มีอำนาจแล้วแต่กรณี สั่งให้คณะกรรมการสอบสวนแก้ไขหรือดำเนินการตอนนั้นให้ถูกต้องโดยเร็ว แต่ถ้า การสอบสวนตอนนั้นมีสาระสำคัญอันจะทำให้เสียความเป็นธรรม ผู้มีอำนาจจะสั่งให้แก้ไขหรือดำเนินการ ให้ถูกต้องหรือไม่ก็ได้

การนับระยะเวลาสอบสวน

เวลาเริ่มต้นให้นับวันถัดจากวันแรกแห่งเวลานั้นเป็นวันเริ่มนับระยะเวลา แต่ถ้าเป็นกรณีขยายเวลา ให้นับวันต่อจากวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาเดิมเป็นวันเริ่มระยะเวลาที่ขยายออกไป ส่วนเวลาสิ้นสุด ถ้า วันสุดท้ายแห่งระยะเวลาตรงกับวันหยุดราชการ ให้นับวันเริ่มเปิดทำการใหม่เป็นวันสุดท้ายแห่งระยะเวลา ตามข้อ 47

นายภานุรุจ กลิ่นโพธิ์
หัวหน้ากลุ่มงานระเบียบกฎหมาย
ผู้รวบรวมเรียบเรียงขั้นตอน กฎ ก.ค.ศ.